

Pasecké hudební slavnosti 2009

Letošní hudební slavnosti připadají na samý začátek měsíce srpna. V neděli 2. srpna zazní v kostele sv. Václava rozsáhlé dílo letošního jubilanta Josepha Haydna (200 let od úmrtí). Jeho Missa Cellensis in honorem Beatissimae Virginis Mariae je úctyhodné dílo a pro svou náročnost méně uváděné. Svatováclavský sbor věnuje nastudování velkou péčí téměř celý rok. Při mši sv. bude odhalen a předán kostelu sv. Václava nový obraz sv. Cecílie od akademické malířky Adriany Skálové.

V pátek 31. července uvede dvě stěžejní díla Antonína Dvořáka Symfonický orchestr studentů pražského Gymnázia Jana Nerudy - violoncellový koncert h moll a snad nejznámější symfonii všech dob Novosvětskou č. 9 e moll.

Sobota dopoledne bude patřit redaktorovi Českého rozhlasu Pavlu Ryjáčkovi, který bude moderovat rozhlasový pořad vysílaný z paseckého kostela. Partnery mu budou zajímaví hosté, studenti a posluchači.

Srdečně Vás zveme a těšíme se na setkání s Vámi.

JW

Pasecké hudební slavnosti 2009

Pátek 31. července 19.30 hod.

Symfonický koncert

Dvořák

Marie Waldmannová, violoncello
dirigent Ladislav Cigler

Sobota 1. srpna 10 hod.

Matiné

Pavel Ryjáček a jeho hosté

Neděle 2. srpna 15 hod.

Slavnostní mše sv.

Joseph Haydn

Missa Cellensis in honorem B.V.M.

Sólisté

Orchestr Akademie sv. Václava

Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou

Pasecké čtení

2/2009

Paseky nad Jizerou „Zabyly“

Spiritismus

Nepochybně našel spiritismus v Pasekách nad Jizerou své stoupence již koncem 19. století. Prvé spiritistické shromáždění na Vysocku se konalo ve Staré Vsi v rodině Antonína Vodsedálka zřejmě 8. února 1885. Prvý, mně dostupný, zápis o spiritistech v Pasekách je z roku 1904, kdy tehdejší pasecký farář František Vysoký zaznamenal: „Dne 25. července vystoupili z katolické církve manželé Vilém Krikorka, nar. 1.3.1875 v Pasekách č. 71, a Albina Krikorková, rozená Vedralová, nar. 13.3.1880 v Pasekách z čísla 120, a dne 31. července příbuzná jejich Marie Vedralová, svobodná, nar. 13.3.1880 v Pasekách z čísla 120, a zůstali všichni tři bez vyznání. Byli tak zvaní mediáni.“

Dům č.p. 71 „Na Boušíně“ byl dlouhá léta centrem spiritistického hnutí v Havírně i Pasekách. Ke spiritistům patřil i známý muzikant a učitel hudby František Vedral s manželkou. Posledním představitelem paseckých spiritistů byla asi paní Květa Patočková, rozená Hajnová z Havírný, známá léčitelka, která nakonec dlouhá léta působila v Semilech a byla i v církevních kruzích velmi uznávaná. Zasloužila by si samostatné vyprávění. O jejím otci jsem slyšel vyprávět, že byl obdařen jasnovidectvími a léčitelskými schopnostmi. Nebyl to tedy spiritista v pravém slova smyslu, protože jasnovidectví nebývá vykládáno kontaktem s dušemi zemřelých.

Na rodinu Krikorkovu (někdy psáno Krykorka nebo Klikorka) a její aktivity ve spiritismu vzpomínal i pan Josef Adámek z Havírný, který se „Na Boušíně“ setkal s často popisovaným a také stejně často zpochybňovaným fenoménem, kdy medium v transu hovoří jazykem, který nikdy nestudovalo a nezná. Pan Adámek vzpomínal (ponecháno v původní jazykové podobě): „Tady byli lidé, kteří se věnovali tomu spiritismu. Já měl otce, který byl inteligentní, ale on tomu věřil taky. Já jsem to vždycky moc podceňoval, ale jednoho krásného dne, to mi bylo 18 let, jsem na jedno zasedání šel. To byla taková chalupa 300 m odsud a jmenuje se to „Na Boušíně“. Oni tam každého rádi neviděli, protože tam třeba rušil. Já jsem mlčel jako hrob. Najednou jsem slyšel tu starou tetku, která neuměla ani německy, nebo jinak, než česky. Hovořila perfektní angličtinou, víte, já už se tenkrát učil anglicky. Moc toho nepověděl ten duch, jen že je tady a že zase odchází. Já odtamtud utíkal pryč, to bylo moc. Víte, ta tetka se nikdy s angličtinou nedostala do styku ...“.

V roce 1913 tehdejší pasecký farář Václav Holub, známá a oblíbená osobnost, který s obyvateli dobře vycházel a aktivně se účastnil společenského života obce, zaznamenal následující úvahu: „C.k. okresní hejtmanství v Jilemnici vyrozumělo

Krakonoš

Vyprávění o vládci Krkonošských hor od nejstarších časů až po dnešek

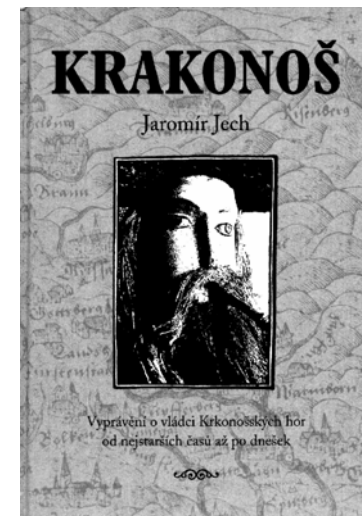

Nesčetněkrát umělecky i folklorně ztvárněná oblíbená postava Krakonoše se dočkala monumentální monografie významného českého folkloristy Jaromíra Jecha. V šesti chronologicky řazených kapitolách sleduje vývoj představ o Krakonošovi od nejstarších zmínek v 16. století až do konce 20. století. Autor se zaměřuje hlavně na české interpretace, ale rovněž na německé polské i ty nejstarší v jazyce latinském. Jednotlivá období nejprve charakterizuje, komentuje nejzávažnější krakonošovské práce, pak následují ukázky s uvedením autorů. Kniha je doplněna původními ilustracemi a fotografiemi Miroslava Kubáta. Vyšla šestnáct let po smrti autora, v roce 2008, kdy uplynulo devadesát let od jeho narození.

„Žil před lety na horách v jedné chalupě člověk dřevař“, tak začíná vyprávění o dřevaři, který při práci v lese přemýšlí, co bude s jeho sedmi syny, budou taky dřít jako dřevaři? Tu se objeví starý člověk s houslemi na zádech a dává mu radu: „Tvé děti mezi dřevem vyrostly, dříví je také užíví, řemesel od dříví je víc – truhlář, bednář, kolovrátník ... Jen se poohlédni ve městě a buď bez starosti.“ „Ale co s Vášou? Kdo by přijal takový suchopýrek?“ „Co s Vášou? Dej ho k paseckému kantorovi, ať se učí stavět housle.“

Autorem tohoto vyprávění o Krakonošovi, který se objeví jako šumař s houslemi, je od Antonína Pochopa, rodáka z Dolních Štěpanic, učitele, který působil na několika školách na Jilemnicku a dobře znal věhlas houslí kantora Věnceslava Metelky. „Ten kantor uměl snad všechno, jak se o něm říkalo. Děti učil, hrál, zpíval a v prázdné chvíli spravoval muzikantům rozbité nástroje, ba i sám dovedně vyškaboval housle a harfy. Složili o něm písničku“:

V Pasekách mají kantora,
ten každé housle spraví,
i basu, harfu, klády net –
i varhany uzdraví.

Roku 1894 navštívil Paseky nad Jizerou. Z návštěvy se dochovala fotografie, v kopii uložená v Památníku zapadlých vlastenců v Pasekách a publikovaná před lety Miroslavem Kubátem spolu s článkem. Fotografie byla pořízena před domem „U sklenářů“, kde malíř je zcela vlevo s paletou. Na fotografii poznáváme ještě pana Hesse, četníka, u něhož Otakar Lebeda ve Vysokém bydlel. Fotografie ale také zachycuje

změny, ke kterým došlo od těch dob na vzhledu domu „U sklenářů“. Muzeum ve Vysokém zapůjčilo na výstavu ze svého depozitáře dva obrazy. Je to pohled na město z Petruškových vrchů, tehdy ještě bez „Kramářovy vily“ a vodárenské věže. Druhý obraz je nazván „Ráno“ a představuje rolníka v časném chladném ránu při jarních nebo podzimních pracích s jeho nezbytným pomocníkem – volem, s jehož pomocí šetrně a ekologicky naši předkové obdělávali svá pole.

Paní Andree Bariakové z Památníku v Pasekách děkuji za laskavé zapůjčení kopie snímku a panu Michalu L. Jaklovi z Muzea ve Vysokém nad Jizerou děkuji za námět a řadu cenných, jinak těžko dostupných informací.

Článek doplňuje fotografie společnosti „U sklenářů“ a reprodukce Lebedova obrazu „Horské oko v Krkonoších, olej, 1896“ – pravděpodobně jezírko na dně Sněžných jam.

Ladislav Burgert

Malované truhly a skříně
paseckého truhláře **Františka Čermáka**

(z výstavy v Památníku zapadlých vlastenců)

farní úřad (v Pasekách), že tam 10.4.1913 svůj odpad k bezkonfesnosti oznámily následující osoby: František Hajna a jeho žena Anna roz. Pohlová, dále František Pohl a jeho žena Pavlína a dcera Marie – všichni z jednoho domu v Pasekách (Zabíle) č. 206. Příčinou odpadu je mediánství a špatná četba a zúčastňování se sedánek na Boušíně u Klikorky, jenž sám je bez konfese a ve směru onom pracuje. Pohl František má být mediem vidícím a zeť jeho Hajna slyšícím. Pohl to vidí a Hajna to slyší. Jsou to blouznivci, s nimiž moudrý hovor není možný. Mediánství je zde silně zahnížděno, hlavně v Havírně, a co při tom zvláštního u sociální demokracie, která proti faráři (rozuměj faráři Holubovi), patříc na jeho úspěšné působení a obrozování duševní, štvě co proti reakcionáři, ale proti mediánství, právě to reakci, ba políčkování zdravého rozumu, nemá slova odsouzení, spíše hnutí ono favorizuje. Vidno z toho, že lidem těm se nejedná o pravou osvětu, ale vždy a všude o ničení náboženských, resp. katolických zásad. Mediáni zdejší jsou pokrytci, samá láska a medovost na rtech, vskutku ale největší nesnášenlivci a omezenci s pořádnou dávkou domýšlivosti. Vlastenecké občanstvo se chová vůči poblouzení onomu netečně a nepodporuje snahy o odstranění tohoto bludu z obavy, že by bylo prohlášeno za klerikální. Moc fráze a netečnost i zde plní svůj neblahý úkol a vliv. Potud stesky pana faráře Holuba. Těžko si představit vhodnější místo ke konání spiritistických seancí, nežli zmíněný dům č. 206 a jiné osamělé domy „Na zabíle“ a jinde v Havírně nebo Hořeních Pasekách. Představíme-li si mlhavé podzimní krátké dny nebo sněhem zasypanou zimní krajinu ale také období kolem Svatodušních svátků, kdy v lesích kvete mařinka vonná, sedmikvítok evropský a pstroček dvoulistý, tehdy se nedivíme, že se naši předkové rádi scházeli do spiritistických shromáždění, kde hledali posilu a útěchu. Literaturou zásoboval spiritisty nejen v Podkrkonoší, ale i v jiných oblastech, několik desetiletí Karel Sezemský (1860 – 1936), rodák ze slavného poutního místa Mariazell ve Štýrsku, který se seznamoval se spiritismem v samých počátcích jeho rozvoje v Čechách. Ve své knížce „Jak zřizovati spiritistické kroužky a vyvinovati media“ (Edice „Spirit“, Nová Paka, nedatováno) vypráví: „Bylo to roku 1886 – 87, kdy bydlel jsem u jisté vdovy na Malé Straně v Mostecké ulici. Po několikaleté theoretické průpravě ve spiritismu počal jsem se svým dosud blíže Prahy žijícím přítelem A. Ševčíkem pracovat na pokusném spiritismu (mediumismu). Byli jsme sami dva. Poprvé naše pokusy prováděny byly s pohybujícím se stolem, který nám na naše otázky odpovídal. Jednoho večera, když stůl se nám opět pohyboval, tázal sem se, zda-li by bylo možno nějaký jiný projev obdržeti mimo pohyb. Na otázku mou odpověděl stůl úderem „ano“ (Jednou klepnutím). Na další otázky odpověděl buď kladně, nebo záporně, vždy podle potřeby. Dozvěděl jsem se, že obdržíme přímé písmo, jen abychom uložili papír a tužku do nějaké uzavřené skřínky. Maje tehdy právě při ruce papírovou krabici asi 10 cm vysokou a 30 cm ve čtverci, vložil

jsem do ní čistý papír a kousek tužky. Uzavřev je dobře, položil jsem krabici na stůl. Svě i přitele ruce položili jsme na vrch krabice. Na otázku stolku učiněnou, zda vše v pořádku, odpověděl „ano“. Po uplynutí asi tří minut slyšeti bylo zřejmě šustění, způsobené tužkou na papíře. Po uplynutí asi pěti minut stolek opět se pohnul. Na otázku, zda hotovo, dána odpověď kladná. I otevřel jsem dychtivě krabici a k svému nemalému překvapení našel jsem v ní čistě, zřetelně napsaná tato slova: „Já vás mám rád! Jan Klíma.“ Bytost sdělující se nám nebyla mě ani mému příteli z tohoto života známa“. Tomuto vyprávění předchází ještě příběh: „Případ neméně zajímavý, udál se roku 1889 v Praze VII. V kroužku řízeném Antonínem Šebestou obdržel od sedmiletého děvčete německy, starou literou psaný projev na přítomnou rodinu, která podle rukopisu i slohu seznala, že pochází od jejich dědečka“.

Vraťme se opět do Pasek. V roce 1916 si pan farář opět stěžuje na mediány, tentokrát především ženy. Prý jim „Duch“ ve spiritistických sezeních oznámil, že budou-li mít vojáci na frontě u sebe od nich zaslaný šátek, nic se jim ve válce nestane. Farář Holub píše: „*Ano, i dívky ze „Sokola“, které se přece chlubí osvětou, zúčastňují se těchto kejklů a činí „projevy“*“. Pohoršení pana faráře je pochopitelné, na druhé straně se farář Holub nikdy neocitl v situaci, kdy se rodiče loučí se synem, žena s otcem svých dětí, dívka s hochem před odchodem na frontu s vědomím, že se možná již nikdy neuvidí. To ale je také poslední stížnost na mediány zaznamenaná ve farní pamětní knize. Tíha válečných let, útrapy na frontě, počet padlých, nedostatek všech životních potřeb, drahota, lichva a po I. světové válce vystupování z církve římsko-katolické a také přestupy k nově vzniklé Československé církvi, to všechno zatlačilo problém spiritismu naprosto do pozadí.

Podle materiálů, které jsou uloženy v muzeu ve Vysokém nad Jizerou, byl počet medií (prostředníků, prostřednic), tj. osob, které zprostředkovávaly kontakt mezi dušemi zemřelých a světem živých v letech 1918 – 1938, následující: Vysoké n. Jiz. – 3, Bratrouchov – 3, Dušnice – 3, Jablonec nad Jiz. – 8, Jestřabí – 4, Sklenařice – 1, Stará Ves – 3, Poniklá – 4, Tříč – 3, Paseky nad Jiz. – 6, Zlatá Olešnice – 1, celkem tedy 39 osob. V roce 1956 působila media ještě v těchto obcích: Dušnice – 2, Jablonec nad Jiz. – 4, Stará Ves – 1, Paseky nad Jiz. – 2, Zlatá Olešnice – 1; celkem 10 osob. Pokles zájmu o spiritistické hnutí po druhé světové válce vysvětluje práce o spiritistech z poloviny sedmdesátých let 20. století následovně: „*Je to pochopitelné, poněvadž skutečně pokrokoví lidé v této době se pomocí učení komunistické strany postupně dostávají k vědeckému názoru na vývoj společnosti a opouštějí řady spiritistů. Idealistická podstata spiritismu se stále více dostávala do rozporu s realitou našeho budování*“.

Již před první světovou válkou a v období „první republiky“ byl významným místem spiritistických seancí v Pasekách dům č.p. 124 „Za Vrškem“, lidově

I po 20 letech chce Svatováclavský sbor dokázat, že je v jeho silách provést velké duchovní hudební dílo. Tentokrát skladbu mladšího období, geniálního skladatele vídeňského klasicismu Josepha Haydna, od jehož smrti 31. května uplynulo právě 200 let. Mše Josepha Haydna se těší na paseckém kůru veliké oblibě. Missa Sanctae Caeciliae, kterou sbor připravuje na Pasecké hudební slavnosti, je již čtvrtou mší tohoto autora. Radost by nad tím neskrýval ani Věnceslav Metelka, který v kalendáři posledního dne roku 1854 vzpomíná: „Byly doby, kdy se provozovalo Haydnovo „Stvoření světa“, na Veliký pátek „Sedm slov Spasitele do Re. Rozličná oratoria a dnešního dne?“

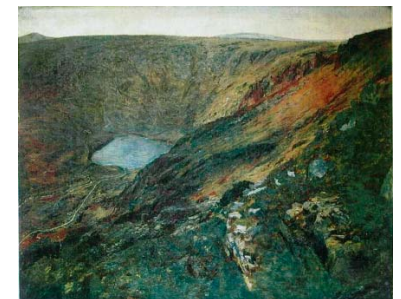
Provedení Ceciliánské mše, kterou Haydn napsal ke cti Panny Marie (mše byla provedena kongregací sv. Cecílie ve Vídni na svátek sv. Cecílie – odtud její název), při bohoslužbě bude krásnou oslavou jubilanta, který své vyznání vyjadřoval větou „Soli Dei gratia!“ A zpěváci a muzikanti současně vzdají hold své patronce svaté Cecílii před obrazem, který pro pasecký kostel a Svatováclavský sbor namalovala akad. malířka Adriana Skálová a bude při té příležitosti představen veřejnosti.

Pozvání na výstavu

Ve dnech 25. června až 31. října 2009 se v prostorách Valdštejnské jízdárny v Praze uskuteční výstava děl malíře Otakara Lebedy (narozen 1877 v Praze, zemřel 1901 v Malé Chuchli).

Otakar Lebeda byl příslušníkem Slavičkovy generace krajinářů, jež vybudovala základ moderního, otevřeného a neokázalého krajinářského realismu. Jako žák klasika krajinomalby 19. století Julia Mařáka (v letech 1892 -1897) nesdílil se svým učitelem jeho pohrouženost do lesních tajů. „Utíkal ven“, do volné přírody, na vzduch a do otevřeného, neohrazeného lesního teritoria. Od roku 1898 studoval v Paříži na škole u Colarosiho, u Prineta a Courtoise. V Paříži se seznámil s barevnou tóninou impresionismu, přitahovaly ho však horské motivy, do nichž promítal svůj smutek a pocity bezvýchodnosti a osamělosti, které jej dovedly až k tragickému ukončení života.

Malíř několikrát pobyl ve Vysokém nad Jizerou. Maloval pilně v jeho okolí a také v horských partiích Krkonoš. Z těchto míst pochází řada jeho obrazů.

Svatováclavský sbor v roce 1989 a 20 let poté

Na rok 1989, rok sametové revoluce, nezapomene nikdo, kdo předchozích 40 let nesvobody prožil v naší zemi. Pro Paseky byl tento rok navíc významný tím, že si připomínaly 200. výročí posvěcení kostela sv. Václava. Toto velké jubileum oslavil Svatojáclavský sbor při slavnostní bohoslužbě velkolepou Mši h moll Johanna Sebastiana Bacha. Skladbou, která nebyla pravděpodobně nikde na světě provedena při bohoslužbě, hrála se vždy jen koncertně. Skladbu mimořádnou svou rozsáhlostí a náročností studoval sbor celý rok s velikou chutí a zaujetím pro její nesmírnou krásu. Provést tuto skladbu na malém paseckém kůru nebyla žádná maličkost. Pro sbor, který se sólisty dosáhl počtu 54 zpěváků, a pro orchestr čítající 29 hráčů bylo třeba na kůru upravit prostor. Na pravé straně varhan byla zrušena přepážka a vybudováno bylo stupňovité pódium pro zpěváky. Z levé strany varhan byly mistrovským způsobem přeneseny měchy po strmých schodech na půdu kostela, aby vznikl větší prostor pro orchestr. Pro dechaře a tympanistu bylo přistaveno poschodí. Vše s velkým vkusem zhotovili nadšení pánové ze sboru. Výstup muzikantů do poschodí vyřešil legendární pasecký zpěvák Joska Prajzler, když přivezl schody, které kdysi sloužily ve staré chalupě Na Melichově.

Na provedení Bachovy Mše h moll před 20 lety (29. července 1989) mají všichni zpěváci i muzikanti ty nejkrásnější vzpomínky. Zpěváci jsou dodnes hrdi na to, že to dokázali, muzikanti, většinou členové České filharmonie, koncertní mistr Ondřej Kukal, dnes známý dirigent, hráli s maximálním nasazením, s vědomím, že tu jde o něco výjimečného – Bachova Mše h moll při bohoslužbě a v zapadlé vesnici, v Pasekách!

nazývaný „U mediánů“. Dům patřil nejméně od poloviny 19. století rozsáhlému rodu Patočků, z nichž někteří posléze žili v Kořenově. Bývali příslušníky evangelické církve augsburgského vyznání. Modlitebna sboru dosud stojí na malém návrší nad křižovatkou silnic v obci Schenkenhahn – Tesařov (část obce Příchovice) a ještě počátkem sedmdesátých let 20. století v ní také tato církev konala svá shromáždění. Před hrozbou likvidace kapli zachránila jednota bratrská, které slouží dosud. V neděli před 21. srpnem 1968 jsem v této modlitebně vyslechl skvělé kázání na text epištoly apoštola Pavla Římanům – tehdy ještě podle kralického překladu – (12,20-21): „*Jestliže má tvůj nepřítel hlad, nasyť ho, a má-li žízeň, dej mu pít; tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti. Nedej se přemoci zlem, ale přemáhěj zlo dobrem*“. (Ekumenický překlad).

Shromáždění v připomenutém domě byla navštěvována obyvateli Pasek i dalekého okolí. K významným návštěvníkům patřil profesor František Jezdinský z Jilemnice, autor několika prací o spiritistech v Krkonoších. Do shromáždění přicházeli lidé svátečně oblečení. V průběhu seance členové rodiny venku hlídali, aby někdo nepřišel rušit. Okna byla zastřena záclonami a zasedání probíhalo podle řádu, který také uvádí K. Sezemský ve výše uvedené práci. Začínalo se písní a modlitbou, následovaly projevy medií a diskuse a výklad o jejich projevech. Zasedání opět končilo modlitbou a písní. Bylo dbáno na pravidelnost shromáždění a také je připomínáno: „*Každý člen, který jde do seance, nechť přijde vždy s opravdovou myslí, s touhou získati poučení a přesvědčení*“. Dále se píše: „*Media nechť dbají v prvé řadě toho, by čistým, mravným a bezúhonným životem byly vždy vzorem svému okolí*“. Slýchal jsem, že shromáždění dokázalo předem vytušit blížící se nebezpečí danému domu, ale bez jakéhokoliv přesnějšího určení charakteru neštěstí; nevyjímaje ani vlastní dům č. 124.

Kdysi jsem v Pasekách našel text dvou spiritistických písní. Z jedné z nich, vzniklé zřejmě v období kolem první světové války, v následujícím uvádím 3. – 5. sloku: 3. *Ty horské kraje v červánkách lásky a svaté ticho sálá v duši klid. Ježíš se chýlí z duševní lásky a žehná horským lidem upřímným.* 4. *Jizera hučí, pje svoji bouři a nese pozdrav v krkonošský lid. Dej lidu chleba, dej lidu práci a vypros jemu požehnaný klid.* 5. *Vzpomeňte, drazí, vojinů v poli, jenž padli v dálce, nevrátili se. A jejich duše jsou nám tak blízké a naši vlasti pomáhají zde.*

Vyprávění je doprovázeno reprodukcí mediální kresby vzniklé v Pasekách roku 1934 a reprodukcí fotografie zhmotnělého ducha z knihy Animismus und Spiritismus, kterou napsal skutečný císařský ruský státní rada v St. Petersburgu Alexandr Nikolajevič Aksakov. Kniha vyšla v německém překladu v Lipsku roku 1919.

Ladislav Burgert

Obec bez školy

Letos je to už 30 let, co naše obec nemá školu. 29. června 1979 rozdal pan učitel Alois Bulušek vysvědčení posledním žákům v Pasekách. Bohatá historie vyučování v pasecké a havírenské škole skončila. Navždy?

Věřme, že ne. Věřme, že to nebude trvat tak dlouho a člověk se znovu přesvědčí o tom, jakou cenu má vědomí, že někam patří, do určité krajiny, určitého společenství, obce, kterou poznával a učil se mít rád jako dítě ve škole. Když dítě začíná brát rozum, mají jeho kroky vést do školy v místě, kde žije se svými rodiči. Asi to bylo srozumitelnější před mnoha lety, když platilo, že dítě chodilo do školy tam, kde se narodilo. Nevím, co se odehrává v malé dětské duši, když běží k autobusu, který malého prvňáčka odveze do školy ve městě, ale vím, co všechno jsme jako děti viděly a vymyslely cestou do pasecké školy a cestou domů. Bez konce jsou vyprávění a vzpomínky žáků, kteří se rádi i po mnoha letech v Pasekách scházejí, a byť už zde nežijí, hrdě se všude jako Pasečáci hlásí. Není dnes vůbec snadné vychovávat děti k úctě k a k lásce k národu, domovu, ke společenství a přírodě, ve které žijí, tím spíše, že už jen stěží nacházejí příklad. Určitě se o to snažil poslední pasecký učitel. Školu v místě, kde děti žijí, nic nenahradí, ani dobře vedená sportovní organizace. Ve škole obce „kde jsem se narodil“ vyrůstá dítě s pocitem, že pro toto místo, kde žije, něco znamená, že sem patří. Svážení vesnických dětí autobusy do škol ve městech je problém celosvětový. Věřme, že brzy přijde čas, kdy se zase bude myslet víc na člověka, než na finanční kalkulace. Obec bez školy – smutná obec. Je zajímavé, že právě teď nově platí zákon, který by už naši školu nezrušil.

Požádal jsem dva z posledních devíti žáků školy, Hanu Rydvalovou – Jeriovou a Antonína Sajdla, aby zavzpomínali...

Jaké mám na paseckou školu vzpomínky po 30 letech?

Hana:

V pasecké škole jsem prožila pouze dva roky, na které velice ráda vzpomínám. V tom počtu dětí, který nás tam byl, jsme tvořily velice dobrý kolektiv. Veliké díky patří dnes již zesnulému panu učiteli Aloisi Buluškoví, ten měl s námi opravdu velkou trpělivost.

Byla to jiná doba, než dnes. Tenkrát měl učitel ještě autoritu a žáci měli z něho respekt. Každý týden jsme nějakou hodinu strávili poznáváním přírody po Pasekách. V zimním období jsme občas ke konci vyučování chodili sáňkovat. Pan učitel to měl komplikované, protože ve třídě bylo najednou několik ročníků, které ale bravurně zvládal.

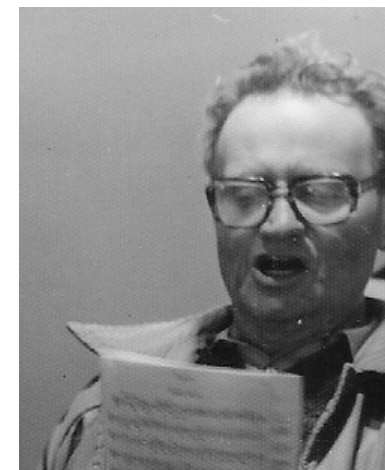
Své Vyznání končí těmito slovy: „*Já stárnu, jak se mění časy, mně bíle kvetou zbylé vlasy, jak před léty zde sedím, ale ničeho se nedohledím. Své mladosti. Jdu ke kříži a poklekaje se tiše modlím, vzpomínaje, že jsem zde zažil nejkrásnější chvíle.*“

Letos nám bude pan Bogar chybět. Ale bude s námi a my s ním. Na pana Bogara nemůžeme zapomenout. Patří neodmyslitelně k Pasekým hudebním slavnostem.

Nedožitě 80. narozeniny spoluzakladatele Svatováclavského sboru

29. května by se dožil 80 let první starosta obnovené obce Paseky nad Jizerou Drahoslav Waldmann. Jeho zásluhy o obnovení obce, která k 1. lednu 1976 ztratila svou samostatnost a do 7. 12. 1990 patřila k Rokytnici, a o její rozkvet vyplývaly z jeho velké lásky k Pasekám, k jeho rodišti. Sílu ke všem náročným pracím při obnovování obce mu dodával jeho vřelý vztah k pasecké minulosti. Často citoval myšlenky Věnceslava Metelky, studoval pasecké kroniky, znal mnohé soukromé kronikářské záznamy, sám je autorem velmi rozsáhlé kroniky. Měl velký smysl pro krásu, miloval umění, zvláště hudbu. Nejdřív housle, později klarinet a saxofon ho provázely celým jeho mládím. Jakkoli hrál rád v taneční a dechové kapele, větší potěšení nacházel v hudbě komorní a symfonické, které se stále více věnoval jako vášnivý posluchač. S nadšením organizoval společně s dr. Jaromírem Jechem literárně hudební večery věnované památce Věnceslava Metelky. Prostě ideální typ starosty, který pečoval nejen o hmotný, ale i duchovní rozkvet obce.

V roce 1980 se stal spoluzakladatelem Svatováclavského sboru. Ten patřil k jeho největším radostem. Ochotně rozmnožoval pěvecké party, jen těžko bychom hledali jeho absence na pravidelných sobotních zkouškách, uměl si najít čas na domácí přípravu, trval na dokonalém provedení, byl oporou tenorové skupiny. Byl velice oblíbeným a váženým členem sboru. V roce 1989 zorganizoval partu nadšenců, s kterými podle jeho návrhu přebudovali kůrový prostor, aby zde mohl účinkovat velký sbor a orchestr. Za velký úspěch sboru považoval, když se o deset let později stal spoluorganizátorem Paseckých hudebních slavností. Jako starosta byl jejich hrdým propagátorem.

Před 10 lety začaly opravy kostela sv. Václava

Psal se rok 1999. S minimální finanční hotovostí z darů prvních dárců udělal tehdejší správce našeho kostela P. Josef Mazura velice odvážné rozhodnutí. Bude se opravovat! Málokdo si tehdy uměl představit, že by se v Pasekách mohla taková myšlenka uskutečnit, dovést do úspěšného konce. Již dávno se nepsal rok 1972, kdy v Pasekách ještě byli lidé, kteří ochotně pomáhali při opravách omítky a s nadšením vymalovali celý kostel. To, co je ještě dnes samozřejmostí na Moravě, u nás není. Otázka, kde vzít peníze, byla zcela namístě. Opravy trvaly bez přerušení sedm let a peníze na práce provedené v každém roce se vždy sehnaly. Bez přispění štědrých dárců, kteří přispěli částkou 1 milion 333 tisíc Kč, by se tak rozsáhlé opravy kostela nikdy nemohly uskutečnit.

Opravy úspěšně skončily a mnozí dárci přispívají i nadále. Z jejich darů v nákladu sto tisíc Kč byly v roce 2007 petrifikovány a vystaveny gama záření 4 barokní sochy a svatostánek z hlavního oltáře, aby byl zlikvidován dřevokazný hmyz. V opravách mobiliáře bude třeba pokračovat. V současné době se restauruje vzácný starý obraz P. Marie Klatovské.

A krytina kostela? I to je závažná otázka, která na sebe nenechá už dlouho čekat. Stáří eternitových tašek přesahuje 70 let. Každým rokem, zvláště po zimě se musí některé měnit.

Každý, i ten nejmenší dar, jde na opravu kostela a záchranu umělecky cenného mobiliáře. Všem dárcům, kteří chápou kostel jako vzácnou kulturní a historickou památku po našich předcích a chtějí ji zachovat budoucím generacím, patří velký dík

Zemřel pan Josef Bogar, velký ctitel Paseckých hudebních slavností

Poslední březnový den odešel na věčnost velký milovník Pasek a zapadlých vlastenců, pan Josef Bogar. Moravan tělem i duší, věhlasný vinař a vážený občan z Blatnice pod sv. Antonínkem našel v Pasekách mezi zpěváky Svatováclavského sboru a mezi muzikanty letních hudebních slavností své nejmilejší přátele. Od roku 1987 jsme se každé léto těšili na jeho návštěvu, na jeho moudrá a laskavá vyprávění při nejlepším víně z jeho vinice. O tom, jak ho Raisovi Zapadlí vlastenci přivedli k nám, o svém hlubokém vztahu k Pasekám napsal na konci minulého století velmi rozsáhlé vyznání, ze kterého jsme citovali v Paseckém čtení (2002 č. 2), při oslavě jeho osmdesátin.

Přestup do školy v Rokytnici nad Jizerou byl pro všechny velká změna. Někteří ji zvládli, někdo měl trochu potíže. Vše se časem srovnalo. Bylo to také tím, že místo 9 žáků byla najednou plná třída, kolektiv se náhle zvětšil. To byla pro nás Pasečáky velká změna. Všichni ve třídě se již znali, já jsem si ještě s jedním spolužákem musela zvyknout na nové kamarády a učitele.

Antonín:

Na paseckou jednotřídku vzpomínám rád. Celé třídní dával takový ten pocit bezpečí a zároveň tepla domova nezapomenutelný učitel pan Alois Bulušek. Byť to byla jednotřídky, ve které se učily čtyři ročníky najednou, nikomu z nás to nebylo na obtíž, ba naopak. V pasecké škole byly vlastně dvě učebny. V jedné se vyučovalo a druhá sloužila jako tělocvična. U dveří do třídy stála velká kamna, ale vytápění obstarávala elektrická akumulární kamna.

Občas jsme tajně chodili do kabinetu, jenž byl na půdě, a odtud přinášeli vycpaná zvířata. Učiteli to kupodivu nevadilo, zdálo se, že má pro to pochopení. Na půdě se také sušily léčivé byliny, které se tehdy takřikajíc povinně sbíraly. Zapisovalo se i počasí, jaké zrovna v ten den bylo.

Na začátku vyučování jsme povstali a zazpívali si písničku, kterou jsme si sami vybrali. Když jsme pana učitele Buluška měli později v rokytnické škole na suplování, tak jsme také zpívali před hodinou, což se každému líbilo. V rámci vyučování jsme někdy chodili po Pasekách nad Jizerou a přitom se vzdělávali. Pan učitel nám vysvětloval, jak poznáme podle lišejníku na stromě sever a další pro život důležité věci, i když podle mého nebyly v učebních osnovách.

Odpolední vyučování tam nikdy nebylo. A proč také? Vždyť se jednalo o první stupeň. Byla to škola bez kuchyně, obědy se do ní ani nedovážely. Před polednem byl konec a každý se odebral domů. Před 30-ti lety byla jiná doba, nyní je kuchyň nedílnou součástí školy. Rovněž žádná školní družina nebyla, a přesto vše fungovalo.

Myslím si, že pasecká škola připravila pro další výuku své žáky stejně dobře jako jiné školy. Možná ještě o něco lépe, leč to je spíše téma pro pedagogy škol, kam jsme potom chodili. Někteří spolužáci od papírny jezdili do školy v Jablonci nad Jizerou, my z prostřední části obce jsme dojížděli do Rokytnice nad Jizerou.

Dal bych tehdy přednost dojíždění do školy ve městě, jak je tomu dnes?

Hana:

Kdyby byla v současné době ta možnost, co jsme měli my, přála bych všem dětem z Pasek, aby byla škola zde. V rokytnické škole jsem si časem zvykla. I na dojíždění, které bylo také velkou změnou. Nastala další starost, stihnout autobus domů. Nebyla to taková pohoda, jako když jsme po vyučování vzali tašku na

ramena a za deset minut byli doma. Někdy končila hodina i později, než byl odjezd autobusu. Proto jsme museli od hostince U Kroupů až do Pasek pěšky. V zimě, než jsme došli domů, byla už skoro tma. Takovou cestu jsme museli absolvovat často i ráno, když byla špatná sjízdnost a autobus do Pasek nedorazil.

Ale to jistě znají pasecké děti i dnes. Vyprávím to někdy svým dětem, které mají školu 50 metrů od domu. Nedovedou si představit, že by musely jít po vyučování několik kilometrů pěšky domů.

Antonín:

Nedal. Měl jsem to do školy stejně daleko jako na autobus, jehož zastávku později přesunuli ke „konzumu“. Tudíž pro mě bylo lepší chodit do školy, která byla blíž než zastávka autobusu. Nemusel jsem se starat, kolik je hodin, aby mi neujel autobus. Hned po vyučování mohl být člověk venku. Mrzí mě, že Ministerstvo školství ČR jednotřídky téměř zrušilo, neboť stanovilo, jaký v ní musí být minimální počet žáků. Mohlo tuto věc ponechat na obcích, aby samy uvážily, jestli pro své děti jednotřídky ponechají, či nikoliv. Je to otázka peněz a některá obec by možnost mít vlastní školu uvítala a byla ochotna ji dotovat.

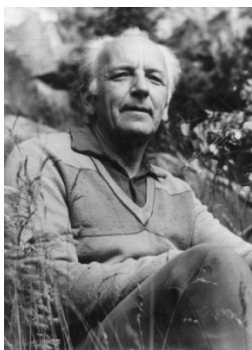
Co mi pasecká škola dala do života?

Hana:

Pasecká škola mi za tu krátkou dobu dala základy pro další učení v Rokytnici nad Jizerou a potom na střední škole. Také i pro praktický život. Vzpomínky, které mám na tuto dobu, se zapomenout nedají.

Antonín:

Kromě psaní, čtení, počítání, čemuž bychom se naučili i jinde, nás škola naučila (lépe řečeno pan učitel Alois Bulušek) určitému druhu lidství. Tomu, že si máme být blíž, jeden druhému pomáhat a ne si závidět. Projevovat zájem o druhé a nebýt neteční k okolí.

Alois Bulušek
poslední pasecký učitel

Devět posledních žáků pasecké školy:
Karel Hütter, Antonín Sajdl, Radek Vedral, Petr Soukup,
Lenka Macháčková, Mirka Vedralová, Lenka Janoušková,
Hana Jeriová, Jitka Soukupová

Kanalizace v Pasekách?

Parkoviště u lyžařských vleků v zimě zaplněné auty milovníků zimních sportů je nyní zaplněné velkým množstvím vodovodních rour a skruží. Kdo přijel do Pasek ke konci května po zimě poprvé, je překvapen. Materiál poznává, vždyť dnes se stále mluví o kanalizaci. Ale kanalizace v Pasekách, vesnici, která se nechoulí kolem kostelíčka, ale domy se rozběhly po stráních a pěkně se poschovávaly? A taky to stojí mnoho peněz! Když návštěvník přijíždí do středu obce, potkává jedno nákladní auto za druhým. Přivázejí hlínu a odvázejí černý prach, který je u konzumu v takovém množství, že připomíná mohutné pohoří. A když zaslechne hřmící bagr a vidí partu pracovníku, je konec pochyb. V Pasekách se skutečně buduje kanalizace a čistírna odpadních vod.

Jsme asi široko daleko jediná vesnice, obec, která se odhodlala k tomuto odvážnému kroku, který přijde zhruba na 80 milionu korun (50 milionu získala obec jako dotaci z Evropské unie). Je to významný krok, který výrazně zvyšuje kvalitu životního prostředí a životní úroveň paseckých občanů a rekreatantů i letních či zimních hostů.

Náročné práce potrvají až do podzimu příštího roku. Pracovní dny těchto dvou let přinesou do Pasek, zvláště do středu obce, kde je sklad materiálů a kam se sváží hlína z výkopů, zvýšený provoz hlučné techniky. V suchých dnech spoustu vířícího se prachu, v mokrých dnech znečištění silnice. Nevadí to tolik těm, kteří projíždějí auty, hůře jsou na tom pěší, zvláště maminky s kočárky. A parkoviště u konzumu, ve dnech Paseckých hudebních slavností plné aut z daleka přijíždějících návštěvníků? Bude volné? Doufejme, že se s tím pracovníci firmy Ještědská stavební a Obec vyrovnají se ctí.

Paseky jsou také Havírna. Pod Mechovicí a Borovskými skalami je malebná část Pasek, kterou nejde napojit na budovanou čistírnu u papírny, Havírenští musejí ještě čekat... V současné době by ale Havírenští určitě dali přednost generální opravě cesty spojující Havírnu s Pasekami, která se cestě už moc nepodobá.

